

Det civila samhället i sandinistiska revolutionens andra kapitel

Det civila samhällets demokratiska funktion i Nicaragua

Abstract

This study analyzes how civil society contributes to the democratic development in a Nicaragua governed by the sandinist party FSLN. The empirical focus lays at the relationship between state and the civil society. By using a conceptual framework outlined by Caroline Boussard, the civil society is being analyzed as an actor with a democracy-building potential that is supported or constrained by a political context.

The civil society is divided between traditional social movement and more newly borned NGOs. Social movements tend to approach the government comparatively to NGOs, which adopt a highly critical attitude. In contrast to NGOs, the traditional social movements are improving their democratic functions as a counterpart while NGOs confine its democratic potential to an agenda setter drawing attention to democratic deficits. The sandinist government shows a most sceptic attitude towards parts of the civil society witch is considered co-opted by the donor community and opposite political parties. Both sides tend to perceive each other as rivals and the infected relationship contributes to a weakening of the already weak democratic government. The governmental formation of Citizen Councils (CPC) brings the relationship to a head since they are perceived as existential threats to the organized civil society.

Nyckelord: Civila samhället, demokrati, FSLN, Nicaragua, NGO

Förkortningar:

APEADECO	Asociación para Educadores y Desarrollo Comunal
CC	Coordinadora Civil
CDS	Comités de Defensa Sandinista
CPC	Consejos de Poder Ciudadano
CS	Coordinadora Social
FSLN	Frente Sandinista Liberación Popular
MCN	Movimiento Comunal Nicaragüense
MpN	Movimiento por Nicaragua
MRS	Movimiento Renovador Sandinista
NGO	Non-Governmental Organization
UNAG	Unión Nacional de Agricultores y Ganaderos
UNDP	United Nations Development Program

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	1
1.2	Metod	2
1.3	Material	3
1.4	Avgränsningar	4
2	Teoretisk bakgrund	5
2.1	Demokratisering	5
2.2	Det civila samhället och dess demokratistärkande potential.....	6
2.3	Relationen stat- det civila samhället.....	7
2.4	Teoretisk modellstruktur	8
3	Det civila samhällets demokratiska funktion i Nicaragua	10
3.1	Den politiska kontexten.....	10
3.1.1	Historisk bakgrund:	10
3.1.2	Aktuell politisk kontext.....	13
3.2	Extern påverkan.....	17
3.3	Det civila samhället som agendasättare	18
3.4	Det civila samhället som samarbetspartner	19
3.5	Det civila samhället som kraft som politiskt alternativ	21
4	Slutsatser och diskussion	23
5	Referenser	26

1 Inledning

Nicaragua är ett intressant studieobjekt i den mening att det konstant sker dramatiska förvandlingar på den politiska arenan. Politiska system och sociala projekt avlöser varandra vilket innebär att relationen mellan stat och det civila samhället är i ständig förändring. Den nicaraguanska revolutionen (1979) innebar en födelse av ett starkt civilt samhälle i ett land som aldrig tidigare upplevt demokrati, men också ett civilt samhälle underordnat en socialistisk statsmakt fram till 1990 då sandinisterna förlorar makten. Liksom många andra länder i Latinamerika installerades en neoliberal ordning som i fallet Nicaragua blir rådande fram till 2007.

Under två års arbete för en svensk NGO i nära samarbete med organisationer ur det nicaraguanska civila samhället har jag ofta fått uppleva en stark misstro och ilska riktad mot den då styrande regeringen och dess neoliberal politik. Inte sällan förbannades regeringen för att inte ta sitt ansvar för sina medborgare samtidigt som den sandinistiska oppositionen ansågs vara korrumpierad med upplösta principer. Stundtals kunde jag nästan ta på hopplösheten samtidigt som revolutionsnostalgi ofta svämmade över.

När jag är tillbaka på plats två år senare 2007 har det sandinistiska partiet *Frente Sandinista Liberación Popular* (FSLN) styrt i nästan ett år. Återigen är landet på väg in i ett systemskifte som president Daniel Ortega har proklamerat som ”revolutionens andra etapp”. Det sandinistiska projektet innebär bl.a. en ny vision för hur det ”verkliga” civila samhället ska organiseras och debatten är brännhet kring relationen mellan det civila samhället och regeringen. Vilken hållning intar det civila samhället gentemot det sandinistiska projektet; stöd eller motkraft, underordnat eller autonomt och hur påverkar detta dess funktion som aktör i den demokratiska utvecklingen? Responsen hittills från det civila samhället är minst sagt splittrad, men enighet råder om att den nicaraguanska demokratin är på väg in i ett nytt skede.

1.1 Syfte och frågeställning

Med utgångspunkt från att det civila samhället äger en potential som demokratistärkande aktör, vill jag undersöka hur den politiska kontexten påverkar det civila samhällets demokratifrämjande funktioner. Det civila samhället är inte pro-demokratiskt per automatik (Uhlin, 2002), och bör därför analyseras utifrån ett kritiskt perspektiv utan att överidealiserar. Med en fallstudie på Nicaragua som

sedan ett år tillbaka har regerats av en sandinistisk regering vill jag med denna studie besvara min huvudsakliga *frågeställning*:

- *Vilken funktion spelar det civila samhället för den demokratiska utvecklingen i Nicaragua med sandinisterna i regeringsställning?*

För att komma närmre ett svar på frågan avser jag fokusera på relationen mellan regeringsmakt och det civila samhället samt dess positioneringar gentemot varandra.

Latinamerika har under senare år upplevt en ”vänstervåg” med en kursändring från neoliberal politik till försök att återbygga en stark nationalstat. Genom att studera det civila samhällets relation till den sandinistiska regeringen som en del i en mer generell internationell trend kan också en bättre förståelse nås för den politiska utvecklingen i Latinamerika.

Det civila samhället har fått mycket uppmärksamhet i statsvetenskaplig litteratur för sin roll i demokratiseringsprocesser, men också som mottagare för demokratistärkande bistånd. Med bl.a. ekonomiskt stöd från Sverige har det civila samhället i många länder kunnat utveckla en autonomi i relation till statsmakten samtidigt som ett beroende gentemot det internationella givarsamhället utvecklats. Den 27 augusti 2007 meddelade biståndsminister Gunilla Carlsson att Sverige under de kommande tre- fyra åren kommer att fasa ut det bilaterala biståndet till ett 40-tal länder, däribland Nicaragua. Stödet via svenska enskilda organisationer i dessa länder kommer dock att fortlöpa (DN, 070827). Inger Björk, generalsekreterare för biståndsnätverket Forum Syd, betonar ”att stöd till utveckling av det civila samhället blir än viktigare i de länder där det bilaterala biståndet fasas ut” (www.forumsyd.org). I en utveckling från bilateralt bistånd till stöd enbart via det civila samhället i ett stort antal länder, är en nyanserad analys av det civila samhällets funktion för landets fortlöpande demokratiska konsolideringsprocess av stort intresse, inte minst för att på bästa sätt rikta internationellt bistånd till stärkandet av den nationella demokratiska utvecklingen, men också i ett mer generellt syfte att få en djupare förståelse för hur den politiska kontexten påverkar det civila samhällets funktion ur ett demokratiperspektiv

1.2 Metod

Den politiska utvecklingen i Nicaragua är ofta omvälvande och svår att greppa även med tillgång till daglig massmedial debatt, kritiska analyser ur akademiska tidskrifter och personlig kontakt med insatta personer. Jag menar att en analys över det civila samhällets funktion för den demokratiska utvecklingen i Nicaragua kräver en personlig närvaro vilket föranledde en fem månaders vistelse i regionen som gav goda möjligheter till en djupare förståelse av problematiken. Det civila samhällets komplexa natur och relation till demokratisk utveckling innebär att fallstudie är en fördelaktig metod för att användas på den nicaraguanska empirin. Fallstudien erbjuder bäst förutsättningar för att studera ett fenomen mer ingående

och på så vis vinna en djupare förståelse (Lundquist, 1993), och genom att fokusera på fallet Nicaragua kan studien också vara mer öppen för den fallspecifika kontexten (Boussard, 2003). Metodvalet medför också brister som bör uppmärksammas, resultat har inte detsamma generaliserbara värde som komparativa och statistiska studier har. Studien utgår från Caroline Boussards strukturmodell (ibid.) vilket dock betyder att denna har ett generaliserbart värde tillsammans med andra studier gjorda efter denna modell.

Den grekiska filosofen Epiktetos menar att ”Det är inte händelserna som oroar oss, utan hur vi uppfattar dessa händelser” (Perris, 1998 s.2), och istället för att statsiskt kartlägga det civila samhällets verksamhet har jag valt att lägga stor vikt vid hur de olika aktörerna upplever relationen. Akademiska inlägg från högt uppsatta i det civila samhället och i det politiska livet är av stor vikt, men fungerar bäst som komplement till personliga intervjuer i vilka de olika aktörernas upplevelser av sin egen funktion och den yttre kontexten tydligare kan fångas.

1.3 Material

Det huvudsakliga empiriska materialet består främst av primärmaterial från intervjuer. För att få en aktualiserad överblick inleddes studien med öppna intervjuer av koordinatörer och programansvarig personal från fyra svenska biståndsorganisationer¹ på plats i Nicaragua. Utifrån dessa intervjuer gjordes därefter ett representativt urval av tre landsomfattande och en lokal organisation som kan anses representera viktiga formationer i det civila samhället med hänsyn till dess olika positioneringar gentemot regeringen, uttalat regeringskritiska², ambivalenta på nationell nivå³ och på lokal nivå⁴ samt öppet regeringstroga⁵. En nyanserad analys av relationen mellan regering och det civila samhället kräver intervjuer med representanter också från regeringspartiet vilket föranledde att tre nationella representanter för FSLN intervjuades.

Med hjälp av goda kontakter bland svenska biståndsorganisationer och det nicaraguanska civila samhället fick jag möjlighet att genomföra intervjuer med tongivande representanter för det civila samhället och regeringspartiet. Samtliga intervjuer var av halvstrukturerad karaktär med utgångspunkt från formulerade öppna frågor och stort utrymme för att Vidarutveckla svar, vilket innebar att mycket oförutsägbar relevant information kunde fångas upp och användas i kommande intervjutillfällen. Förutom de intervjuer som gjordes med svensk personal så genomfördes samtliga på spanska. För att minimera risken för språkliga missförstånd spelades intervjuerna in för transkribering, vilket dock inte

1 Utbildning för biståndsverksamhet (UBV), Vänskapsföreningen Sverige-Nicaragua (VfSN), Svalorna Latinamerika, Forum Syd

2 Coordinadora Civil (CC) Paraplyorganisation för NGOs

3 Movimiento Comunal Nicaragüense (MCN) Landstäckande folkrörelse

4 Asociación para Educadores y Desarrollo Comunal (APEADECOC) lokal organisation (Télica)

5 Union Nacional de Agricultores y Ganaderos (UNAG) Landstäckande folkrörelse för mindre lantbrukare och boskapsskötare

garanterar att mindre missförstånd inte kan ha uppstått. Det bör också framhållas att uppfattning av prålet inte är neutralt (Mathisen, 1997) vilket gör dess tolkning ännu känsligare på ett främmande språk. Intervjumaterialet som är av stort heuristiskt värde (Svenning, 1997)) har kompletterats med en kontinuerlig nyhetsövervakning av de största nicaraguanska och costaricanska dagstidningarna⁶, samt artiklar ur ett antal nicaraguanska akademiska tidskrifter som erbjuder stort utrymme för politiska och civila aktörers utsagor, analyser och debatter av stor relevans för studien. Dessa utrymmen präglas dock främst av röster från den politiska oppositionen och från det civila samhället, vilket ökar betydelsen av intervjuer med representanter från regeringspartiet. Nicaragua har under åren blivit föremål för otaliga studier och analyser vilket innebär ett stort utbud av material som underlättar för en historisk förståelse.

1.4 Avgränsningar

Val av intervjuobjekt har utgått från en ambition att fånga upp de tongivande grupperingarna i det civila samhället samt en representativ bild av FSLNs inställning till det civila samhället. Det nicaraguanska civila samhället är dock minst sagt pluralistiskt och min målsättning har därför varken varit att göra en heltäckande kartläggning av detta eller dess interna strukturer. För att i högsta möjlig grad få representativa åsikter från de olika aktörerna avsågs intervjuerna rikta sig till högt uppsatta personer. De svårigheter som detta innebar gjorde att urvalet fick göras med noggrannhet på bekostnad av kvantitet.

Studien följer en utformad teoretisk modell vilket i sig innebär en förenkling och kan därmed inte förväntas fånga en företeelses fulla komplexitet. För att avgränsa studien har också två aspekter ur den teoretiska modellen exkluderats eftersom dessa i sig ansågs kräva mycket ingående granskning för att kunna förmedla en rättvisande bild. Det civila samhällets interna struktur har därför endast berörts ytligt liksom det civila samhällets funktion som utbildare. Detta är viktiga aspekter för den demokratiska utvecklingen, men inte direkt för relationen till regeringsmakten vilken jag valt att fokusera på. Även det internationella givarsamhället ingår som en faktor i analysen, men dess komplexa relation till regering och det civila samhället har dock endast behandlats ytligt eftersom studien snarare avser fungera som underlag för närmare studier av det internationella givarsamfundets funktion för den demokratiska utvecklingen i Nicaragua.

⁶ El Nuevo Diario, La Prensa (Nicaragua) och La Nación (Costa Rica)

2 Teoretisk bakgrund

2.1 Demokratisering

Det finns ingen enhetlig definition av begreppet demokrati. I statsvetenskaplig litteratur görs en distinktion mellan en minimalistisk och en bredare demokratidefinition. En smalare definition koncentrerar sig på den politiska sfären med fokus på valprocedurer och statliga institutioners funktioner, och är således ett användbart instrument i forskningssyfte (Rindefjäll, 1998). Företrädare för en bredare definition anser dock att demokratibegreppet bör fyllas med mer substans (Haynes, 1997 s. 85) och inkluderar därmed en ekonomisk och social dimension i begreppet. Utifrån ett bredare synsätt är därmed folkligt deltagande, jämlik inflytandefördelning och välfärdsfrämjande politik viktiga faktorer som inte kan exkluderas (Sannerstedt, 1994), och staten blir snarare en av flera aktörer som interagerar i en demokratiseringsprocess. John Dryzek tillhör de som utgår från en bredare definition av demokrati och blickar utanför statsapparaten mot allmänhetens sfär där folkrörelser och intresseorganisationer aktivt deltar i samhällsutvecklingen (Arvidson, 1998). Dryzek menar att formen för demokrati kan variera mellan olika platser och kontext och bör därför inte klämmas in i en alltför stram definition (Elofson, 1998). En bredare definition innebär svårigheter för en praktisk applicering, men kan samtidigt anses berika studiet av demokratisk utveckling genom att problematisera elementära beståndsdelar och på så vis hindra begreppet från att bli alltför ytligt och intetsägande.

Mycket forskning har gjorts kring övergången till ett demokratiskt politiskt system och kring faktorer som uppvisar ett högt förklaringsvärde till det demokratiska tillståndet; ekonomisk utveckling, politisk kultur, enskilda aktörer (se Sannerstedt, 1994), och frekvens av fredligt genomförda demonstrationer (Teorell & Hadenius, 2006) för att nämna några. Enligt Doh Chull Shin är avgörande faktorer för införandet av demokrati dock inte nödvändigtvis desamma för demokratisk stabilitet och konsolidering (Karvonen, 1997 s.25) då det civila samhället ofta nämns som en av de viktigaste demokratistärkande faktorerna (Boussard, 2003 s.6; Diamond, Linz & Lipset, 1988-89).

Samuel P. Huntingtons antagande om att demokrativågor successivt sveper över nationsgränser under specifika tidsperioder (Huntington, 1991) har bidragit till ett ökat intresse för demokratiseringsprocesser också utanför den västerländska hemisfären. På senare år har internationella faktorer och globaliseringen blivit mycket uppmärksammade också i samband med demokratiseringsprocesser i enskilda länder (Karvonen, 1997 s.111). Med internationella påtryckningar och

ekonomiskt beroende har stater drivits mot en liberaldemokratisk modell (Arvidson, 1998 s.67) som förespråkar en minimal stat åtskild från det civila samhället (Held, 1987). En tredje demokrativåg nådde Latinamerika på 1980-talet, med vilken den liberala demokratimodellen kom att dominera regionens politiska verklighet (Tangermann, 1995). På senare år har den liberala modellen blivit ifrågasatt och fått stiga åtsidan på många håll i Latinamerika för en mer socialistiskt inspirerad demokratisyn som framhåller vikten av en stark nationalstat och ett bredare deltagande i beslutandeprocesser.

2.2 Det civila samhället och dess demokratistärkande potential

Det civila samhället är ett välkänt och mångtydigt begrepp inom samhällsvetenskapen som innefattar ett slags handlingsutrymme mellan individer och statliga strukturer, ”en brygga mellan personlig och kollektiv identitet” (Karvonen, 1997 s. 95). Det civila samhället, med sina delvis motsägande roller, har som analytiskt begrepp varit mycket svårt att precisera vilket också fått till följd att systematiska undersökningar kring dess samband med demokrati i mångt och mycket uteblivit (ibid. s.96). Trots ökad uppmärksamhet har det civila samhället förblivit en idealtyp som ger förståelse för en komplex verklighet, men som saknar en mer konkret definition avsedd för empirisk forskning och hypotesprövning på området (Foley & Edwards 1998b). Begreppets mångtydighet bidrar samtidigt till dess dragningskraft och litteraturen som behandlar det civila samhället är omfattande, något som enligt Boussard snarast bidragit till en begreppsmässig förvirring (1998).

Teorier om denna sektor av frivillig karaktär kan härledas tillbaka till Alexis de Tocqueville, som på 1800-talet betraktade det civila samhället som en potentiell pluralistisk motkraft till en växande maktnissbrukande stat och en majoritetens tyranni. Tocqueville menade att förmågan att organisera sig på frivillig basis var en avgörande faktor för demokratins utveckling och framhöll de frivilliga organisationernas betydelse då dessa sträcker sig över samhällslivets alla områden. Tocqueville har inspirerat många liberala statsvetare att poängtera vikten av det civila samhällets åtskillnad från staten för att organisationer ska kunna skapas och drivas av medborgare utan statlig inblandning (Held, 2002 s.383). På så sätt kan individuella egenintressen harmoniskt kombineras med ett kollektivt samhällsintresse, och det civila samhället kan således betraktas som komplement till de representativa institutionerna (Karvonen 1997 s.94).

Ett Hegelinspirerat perspektiv pekar däremot på ett starkt band mellan stat och det civila samhället. En tanke som ligger till grund för ett marxistiskt perspektiv där staten har ett ansvar för det civila samhället och att ett brett deltagande bland medborgarna i det politiska beslutsfattandet (Cohen, 2001). Jürgen Habermas representerar en socialistisk tradition som utifrån en normativ uppfattning anser att en öppen offentlig sfär präglad av fri debatt med möjlighet till ett brett

deltagande utan statlig censur och påtryckning är avgörande för ett demokratiskt civilt och politiskt samhälle (Habermas, 1989).

Teorier om det civila samhällets betydelse upplevde ett kraftigt uppsving efter kommunismens fall i Östeuropa och har fått mycket uppmärksamhet i statsvetenskaplig forskning (Karvonen, 1997 s.92; Rothstein, 2003 s.165). Med boken "Making democracy work" (1993) bidrog Robert Putnam till ett ännu ökat intresse och kontroverser kring det civila samhället. Putnam går i spetsen för en "neo Tocquevillean approach" (Foley & Edwards, 1998a), genom att peka på hur en tradition av frivilliga organisationer bidrar till demokratiska attityder, ett ökat socialt kapital och mellanmännisklig tillit (Putnam, 1993), vilket kan betraktas som förutsättningar för ett effektivt och tillgängligt demokratiskt styre (Dryzek, 1996).

En del forskare hävdar däremot att det inte finns någon som helst automatik mellan deltagande i frivilliga organisationer och en blomstrande demokrati. Rothstein menar att denna relation, lika lite som den kausala länken dem emellan, är empiriskt bevisad (Rothstein, 2003). Sidney Tarrow menar att Putnams riktning av kausalitet är bakvänd, och att det snarare är det politiska livet som uppmuntrar till deltagande i frivilliga organisationer (Tarrow, 1996). Frivilliga föreningars egenintresse och avsaknad av representativitet för samhällets sociala intressen kan enligt Foley & Edwards innebära att organisationer kan vara till skada för ett demokratiskt samhälle (1998a) då ett brett deltagande i frivilliga organisationer kan frambringa allvarliga politiska konflikter och konfrontationer (Foley & Edwards, 1997; Booth & Richards, 2006). En svag demokratisk stat kan därmed vara sårbart för ett starkt civilt samhälle, men samtidigt i behov av stöd från ett sådant (Sannerstedt, 1994), vilket betyder att det civila samhällets demokratistärkande potential kan analyseras utifrån dess relation till statsmakten.

2.3 Relationen stat- det civila samhället

Statens förhållande till det civila samhället har stor innebörd för det civila samhällets demokratiska vitalitet (Hadenius & Ugglå, 1995 s.19ff), men oklart är om demokratin bäst gynnas av att det civila samhället får existera med eller utan statlig inblandning. Ur ett liberalt perspektiv beskylls välfärdssamhället för att ha ersatt frivilliga organisationer och den individuella ansvarskänslan med en alltför intervenerande stat som tar över ansvaret för bl.a. sociala problem. Resultatet blir ett försvagat civilt samhälle och en utbredd beroendekultur. Enligt Fukuyama är en stark välfärdsstat det största hotet mot det civila samhället och individuellt deltagande i frivilliga organisationer (Fukuyama, 1995 s.313f). Försvare av välfärdssystemet menar däremot att statens roll är att uppmuntra och möjliggöra ett bredare deltagande för att stärka social solidaritet, tillit och inkludering. Rothstein menar att de skandinaviska länderna är bevis på att starka välfärdsstater faktiskt kan bidra till ett livskraftigt civilt samhälle (Rothstein & Stolle, 2003 s.18ff).

Nicolas Lynch och Alberto Olvera menar att det är det civila samhället som styr demokratiseringsprocessen i Latinamerika, men att dess potential som demokratistärkande kraft är beroende av statens förhållningssätt till kooptering

och dess ansträngningar att mobilisera befolkningen (Booth & Richards, 1998 s.781). Bland välfärsstatens förespråkare går meningarna dock isär huruvida det civila samhällets demokratiserande potential bäst gynnas av ett fristående civilt samhälle eller en delvis statlig inkorporering (se Lundquist 1997, Rothstein, 2003). Uppfattas det civila samhället som ett hot av den regerande makten så kan reaktionen mycket väl bli strategiska försök till att underminera dess makt och inflytande. Staten kan avstyra hot och stärka sin maktposition genom att så splittring inom det civila samhället eller realisera en kontrollerad statlig kooptering av det civila samhället (Boussard, 2003 s.112). Organisationer kan inlemmas i statsmaskineriet där de påverkas till att se förbi särskilda intressen till förmån för överordnade nationella intressen (Rothstein, 2003 s.124) och därmed förlora sin autonomi och potentiella makt som motkraft (Boussard, 2003 s.97). Forskning har visat att denna form av inkludering varit effektiv i Centralamerika för att neutralisera oppositionella krafter i det civila samhället (ibid. s.113f). Total självständighet gentemot staten hindrar dock det civila samhället från att bedriva ett effektivt politiskt påverkansarbete och Hadenius och Ugglar lyfter fram betydelsen för det civila samhället att etablera en relation till staten. (1995 s.18ff).

Socialistiskt inspirerade teoretiker har förespråkade en vidare inkludering av missgynnade grupper och samhällskategorier för att uppnå ett mer effektivt styre och en fördjupad form av demokrati (Dryzek, 1996 s.475). Inkludering kan ske via organisationer som av staten erbjuds att delta i den politiska utformningen, något som Dryzek anser vara gynnsamt endast då organisationens intresse ligger i linje med statens prioriteringar. I annat fall riskerar det civila samhället att förlora sin vitalitet och demokratiska landvinningar. Dryzek menar att statlig inkludering av ett fåtal intresseorganisationer faktiskt innebär att det större antalet blir passivt exkluderade vilket kan leda till en blomstrande opposition med demokratiskt gynnsamma förhållanden (ibid s.482f).

2.4 Teoretisk modellstruktur

Socialt handlande har traditionellt förklarats utifrån två skilda slutsatser rörande en klassisk aktör-struktur problematik (Sztompka, 1993). En strukturfokuserad förklaringsmodell framhäver den sociala kontextens betydelse för det individuella beteendet. Aktören är starkt påverkad av strukturella faktorer och styrs av sociala normer och av samhälleliga förpliktelser. Den andra förklaringsmodellen utgår från autonoma aktörer som utifrån rationella kalkyler eftersträvar en nyttomaximering. Försök till att sammanfläta de båda förklaringsmodellerna har resulterat i ett perspektiv utifrån vilket rationella aktörers handlande begränsas och möjliggörs av externa strukturer. Mark Granovetter talar om "embeddedness" och Lennart Lundquist skissar upp en aktörs-struktur modell (jfr. Granovetter 1985, Lundquist 1987, Rothstein 1988, Coleman, 1988). En aktör-struktur modell ger djupare förståelse för relationen mellan stat och det civila samhället då de båda aktörernas rationellt utstakade strategier och medvetet fattade beslut betraktas som inbäddade i och begränsade av en social kontext. Boussards

modellstruktur inbjuder till att studera huruvida det civila samhället som aktör förmår leva upp till sina övergripande funktioner i en vidare kontext. Av tre aspekter som Boussard lyfter fram har jag valt att fokusera på följande två⁷:

Den politiska kontexten. Relationen mellan stat och civilt samhälle bör analyseras utifrån en historisk- likaväl som aktuell politisk kontext. Det civila samhällets relation till staten och viceversa är ofta svårtolkad (Dryzek, 1996) då dessa oftast fungerar stödjande respektive begränsande gentemot varandra (Boussard, 2003).

Extern påverkan. Det civila samhället ryms inte längre inom territorialstatens gränser (Kaldor, 2004) vilket innebär att den internationella dimensionens betydelse har ökat ytterligare även för Nicaragua vars historia i stor utsträckning har dikterats av internationella aktörer. Alltsedan stöd till det civila samhället blev en viktig beståndsdel i det internationella givarsamhällets strategi för att stärka demokratiska utvecklingar på 1980-talet har internationella institutioner, biståndsgivande stater och NGOs blivit allt viktigare faktorer i analysen av demokratiseringsprocesser (Hydén, 1998) som både stärkande och försvagande av det lokala civila samhällets demokratifrämjande potential (Boussard, 2003).

För att utforma det civila samhället till ett analytiskt användbart begrepp väljer Boussard en relativt öppen definition med få avgränsningar, vilket också förblir begreppets innebörd i denna studie. Det civila samhället omfattar därmed:

”all the voluntarily formed non-profit collectivities that seek to promote or to protect an interest and that are part neither of the state nor of the family sphere.” (Boussard, 2003 s.81).

Organisationer som strävar efter formell politisk makt, organisationer med ett ekonomiskt vinstintresse samt organisationer med enbart inåtriktad verksamhet hamnar därmed utanför. I grova drag sammanfattar Boussard det civila samhällets roll i en post-trasitionsperiod med fyra övergripande funktioner av vilka jag har valt att fokusera på följande tre⁸, det civila samhället som: *agendasättare, samarbetspartner* samt *kraft som politiskt alternativ*

⁷ Det civila samhällets *interna struktur* har jag valt att exkludera för att begränsa studiens omfång och på grund av dess icke-direkta koppling till relationen mellan stat och det civila samhället.

⁸ *Det civila samhället som utbildare* är nära kopplat till det civila samhällets interna struktur. Båda dessa aspekter har jag exkluderat ur Boussards modellstruktur för att begränsa studiens omfång och på grund av dess icke-direkta koppling till relationen mellan stat och det civila samhället.

3 Det civila samhällets demokratiska funktion i Nicaragua

3.1 Den politiska kontexten

Den politiska kontexten, ur ett historiskt samt aktuellt perspektiv, är nödvändig som ramverk för att nå en djupare förståelse för under vilka förutsättningar de båda aktörerna, det civila samhället och regeringen, interagerar med varandra. Det är också med denna kontext som utgångspunkt som en analys kan göras av hur det civila samhällets demokratistärkande potential påverkas av den sandinistiska regeringsmakten.

3.1.1 Historisk bakgrund:

- *Stat och det civila samhället under den revolutionära perioden 1979-1990*
Den sandinistiska revolutionen 1979 gjorde slut på en långlivad diktatur (Somoza-dynastin 1936-1979) och en bred koalition växte fram som med FSLN i spetsen antog den stora uppgiften att konstruera en demokratisk stat grundad på ett folkligt deltagande i det politiska, ekonomiska, sociala och kulturella livet. Den statliga apparaten expanderade snabbt och redan det första året hade 16 nya departement tillkommit med en fyrdubblad personal (Serra, 1995). Stora ansträngningar gjordes för att skapa ett civilt samhälle med förmåga att organisera sig och aktivt delta i samhällsbygget. Målsättningen var att stärka det folkliga deltagandet, konsolidera partiet med en massiv bas samt mobilisera ett massivt folkligt stöd för det revolutionära projektet (ibid.). Med revolutionen föddes ett stort antal folkrörelser (Hoyt, 1997 s.41) och förutsättningar skapades för dessa att utveckla sig (Guevara, O, 2007). Utifrån en sandinistisk demokrativision spelade massorganisationerna en viktig roll i försvarandet och stärkandet av det revolutionära projektet som instrument för att fånga upp åsikter, behov och krav från befolkningen och 1989 var mellan 40- 60 procent av befolkningen i de olika samhällssektorerna organiserade i någon massorganisation (Serra, 1995). Utrymmen skapades för organisationerna att uppmärksamma centrala instanser om lokala problem och för att hitta lösningar.

Den sandinistiska maktapparaten expanderade och det blev allt svårare att frånskilja den sandinistiska rörelsen från staten (Isaksson, 1994 s.54), och relationen mellan de nya folkrörelserna och staten blev dock alltmer ambivalent.

Exceptionellt med den sandinistiska revolutionen vara att den politiska oppositionen och antisandinistiska organisationer lagligt fungerade under hela den revolutionära perioden (1979-1990) samt dessutom deltog i styret (Booth & Richard, 2006). Staten kunde räkna med ett starkt stöd gentemot oppositionen, men fick samtidigt motta kritik för dess växande byråkrati och för att inte ge reellt inflytande till de nya organisationerna i beslutsprocesser. Enligt Sergio Ramirez, vice president 1985-1990, var den sandinistiska maktapparaten en hegemonisk struktur som inte var designat för att fungera inom ett demokratiskt system och att dess vertikala struktur ytterligare konsoliderades av amerikansk militär aggressionen och inbördeskrig på 1980-talet (Ramirez, 1999). Det demokratibyggnads samhällsprojektet sattes under stor press och relationen mellan parti och folkrörelser blev allt mer hierarkiskt präglad allt eftersom dessa involverades i kriget och förväntades inställa sig i leden för att försvara revolutionen. (Guevara, O., 2007 s.112f). Organisationernas agendor underordnades nationella intressen och framförandet av kritik och folkliga initiativ blev alltmer hämmat. Sandinistsympatiserande folkrörelserna särbehandlades positivt i jämförelse med övriga organisationer, men utsattes samtidigt för en styrd mobilisering. I takt med att organisationerna mer och mer likt parastatliga organisationer underordnades FSLN via institutionella kanaler (Serra, 1995 s.303), koopterade av stat-parti (Rocha, 2007) så avtog det massiva deltagandet och den folkliga entusiasm som rådde efter revolutionen.

Men trots att FSLN-representanter ofta framhåller underordnandet av de civila organisationerna under 1980-talet som en nödvändig åtgärd för landets överlevnad orsakat av kriget, bör varken den ideologiska eller kulturella aspekten ignoreras. I likhet med andra vänsterorienterade partier i Centralamerika så förespråkade FSLN ett deltagande demokratikoncept i vilket folkrörelser spelar en viktig roll som kollektiv mobilisering (Davies, Aguilar & Speer, 1999 s.38), men partiet liksom de nya folkrörelserna präglades av sitt militära ursprung och av stark ideologisk styrning (Isaksson, 1994). Centralisering och vertikala maktrelationer kan således härledas till en marxist-leninistisk uppfattning om ett vanguardistiskt parti som garanterar att sociala gruppers intressen underordnas det revolutionära projektet (Hoyt, 1997).

Serra menar att den vertikala maktstrukturen som utvecklades under denna period inte enbart var medvetet ideologiskt skapad eller framtvungad av kriget, utan snarare en följd av djupt rotade kulturella auktoritära och hierarkiska drag (Serra, 1995 s.307) med anor som enligt Isaksson kan härledas tillbaka till det koloniala arvet (1994). Organisationerna som bildades i samband med revolutionen skapades i denna sedvänja från ovan, i en kontext där det inte fanns någon tradition av folklig organisering (ibid.). Den vertikala relationen kan därmed betraktas som en kombination av ett förödande krig, leninistiska manualer och det kulturella arvet.

- *Stat och det civila samhället under den neoliberal perioden 1990-2007*

I presidentvalet 1990 förlorade FSLN regeringsmakten till den tillstiggande presidenten Violeta Barrios de Chamorro. Detta var startskottet för ett radikalt systemskifte till en extrem form av neoliberalt styre som kom att vara i sexton år

och sträckte sig över tre presidentperioder. Det revolutionära projektets valnederlag innebar ett slag mot organisationerna vars verksamhet i hög grad var beroende av stöd från statsmakten. Ur de organiserades perspektiv hade staten förvandlats till motståndare och organisationerna miste sin tillgång till statliga resurser. En frustration bredde ut sig bland de sandinistrogna rörelserna och spänningen till de antisandinistiska organisationerna ökade (Guevara, O., 2007). Det postrevolutionära nicaraguanska samhället var långt mer polariserat än övriga Centralamerika (Booth & Richard, 2006 s.127).

I likhet med stora delar av Latinamerika, applicerades strukturanpassningsåtgärder utifrån en liberal modell för att realisera 1990-talets ideologiska formel ”marknad och fria val” (Kaldor, 2004). Systemskiftet kom omedelbart och var drastiskt; ”Allt vi hade uppnått gick förlorat” menar Idalia Mendoza, informationsansvarig för FSLN i Managua (Mendoza, 070925). Den sociostrukturella samhällsförändringen innebar en kraftigt minskad statlig kontroll samt ett autonomt civilt samhälle (Sojo, 1998). Privata aktörer skulle ta det ansvar som den försvagade staten varken hade politisk vilja eller förmåga till att axla. Makt- och systemskiftet var förvirrande för det civila samhället, men hade samtidigt en befriande effekt på organisationerna (Hoyt, 1997, s.53). Det civila samhällets funktion som statsstödande var över och en ny generation av organisationer (främst NGOs) växte fram i det civila samhället med ökad autonomi och medlemsantal på bekostnad av FSLN och de traditionella folkrörelserna (Guevara, O, 2007). Mario Quintana, styrelseledamot och talesman för *Coordinadora Civil* (CC), menar att de traditionella folkrörelserna försvagades men överlevde genom att även de lärde sig navigera i en neoliberal kultur (Quintana, 070925). Med ekonomiskt stöd från internationella givare hölls dessa vid liv (Otecho, 070928), och med krav på självständighet från FSLN, återvanns den delvis förlorade legitimiteten (Ramirez, 1999 s.256ff).

Det civila samhälle som växte fram kom i stor del att fungera bromskudde för att mildra effekterna av nedskärningarna i den offentliga sektorn och statens misslyckande att uppfylla medborgliga rättigheter (Isaksson 1999). Som uppdragstagare för internationella givare innebar de nystartade organisationerna också en inkomstmöjlighet för dess grundare och anställda. I takt med fattigdomen växte därmed en ny form av deltagande fram i det civila samhället (Isaksson, 1994 s.57), och år 2004 tillhörde mer än 60 % av den nicaraguanska befolkningen någon organisation, förening eller grupp (Orozco & Wallece, 2005 s.25). Under denna period har regeringarnas relation till det civila samhället skiftat mellan konfrontativ hållning och total ignorans (Quintana, 070925), och delar av det civila samhället drabbades hårt (Rocha, 2007). Enrique Picado, styrelseledamot och talesman för *Movimiento Nacional Nicaragüense* (MCN) som är landets största landsomfattande folkrörelse, menar att även de traditionella folkrörelserna strävade efter regeringssamarbete trots saknad av den gemensamma historia och identitet som funnits med FSLN (Picado, 070925). Den autonomi som det civila samhället utvecklade gentemot staten innebar nya möjligheter för att påverka den politiska agendan och år 2003 lyckades det civila samhället driva igenom ett antagande av en lag för medborligt deltagande (*Ley de Participación Ciudadana*) som öppnade upp för det civila samhället att interagera med

myndigheter och ta en aktiv roll i samhällsutvecklingen. Lagen ansågs vara en stor seger för det civila samhället och utrymmen i form av råd av konsultativ natur skapades på lokal, kommunal, departemental, regional och nationell nivå.

3.1.2 Aktuell politisk kontext

- *Revolutionens andra etapp?*

Sedan kommunalvalet november 2005 styrs 87 av 152 kommuner av FSLN (Grigsby, 2004), och framgången höll i sig för FSLN då Daniel Ortega gick som segrare ur presidentvalet den 5 november 2006. Efter sexton år i politisk opposition tillträder FSLN åter regeringsmakten den 10 januari 2007 för ett Nicaragua som präglas av djupa sociala problem och ett starkt ekonomiskt beroende av internationella givarsamfundet. Latinamerika är den region i världen där störst ojämlikhet råder vad beträffar fördelning av rikedom, och Nicaragua befinner sig i toppen av ligan (Equipo Nitalápan, 2006). Enligt UNDP 2006 lever 79,9 procent av befolkningen i fattigdom varav 45,1 procent i extrem fattigdom (UNDP, 2006). Nicaragua präglas av massmigration, ca 1 miljon nicaraguaner har emigrerat (Otecho, 070928), arbetslösheten är enorm och den utbredda analfabetismen har ökat från 12 procent till ca 35 % sedan sandinisterna sist förlorade makten (ibid.).

Kort efter valsegern meddelar Daniel Ortega som tillträdd president att "vi måste avancera mot en ny ekonomisk, social och politisk modell" (END, 070505), och att Nicaragua nu är redo att ta steget in i "revolutionens andra etapp" (Grigsby, 2007). De militära slagen är förbi, men sandinisterna är nu redo att ta sig an ett nytt krig; "krig mot fattigdom och misär samt för en nationell enighet" (Mendoza, 070925). Porfirio Triminio, parlamentsledamot (FSLN) menar att folket måste organiseras på nytt och att striden denna gång ska utkämpas med direktdemokrati och folkligt deltagande (Triminio, 070926). Med socialistiska anspråk och ett paket av sociala löften i linje med den socialpolitik som rådde under revolutionsåren antar FSLN uppgiften att genomföra ett systemskifte för att återskapa en socialt mer ansvarstagande nationalstat. Fattigdomen ska bekämpas med gratis utbildning, gratis sjukvård, höjd minimilön och sänkta megalöner. Enligt Andrés Pérez präglas dock dagens politiska panorama av en statlig administration skapad utifrån en neoliberal logik som likt en "tvångströja" begränsar vänsterorienterade regeringar från att genomföra radikala sociala förändringar som den sandinistiska revolutionen åstadkom 1979 (Pérez, 2007). FSLN hänvisar till regeringens bundenhet till ingångna avtal som "förbannat arv från tidigare regeringar" (Triminio, 070926) och även om diskursen är revolutionär och politiken de facto mer socialt sensibel, så är det tveksamt om en politik som främst avser mildra ingångna avtals konsekvenser är revolutionär till sin natur. Bland folket saknas en revolutionär medvetenhet och organisation, FSLN som "revolutionärt parti" har varken ett strukturomskakande politiskt program eller stöd från majoriteten (Grigsby, 2007). Picado menar att valresultatet snarare "visar på att vi idag snarare befinner oss i en kontrarevolutionär etapp då FSLN endast fick 38 procent av rösterna (Picado, 070925). Enligt Orlando Núñez,

regeringsrådgivare och kampanjansvarig regeringsstrategi, har regeringen valt att upprätta allianser för att hantera sin svaga regeringsposition (Núñez, 2007). Med en rik blandning av personer från olika samhällsgrupper ”välkända och okända, aktivister, f.d. militärer, fackföreningsmänniskor, aktiva sandinister, företagare, intellektuella och oerfarna personligheter” (Guevara F., 2007) uppvisar regeringen en ambition att skapa nationell enighet och försoning.

- *Kartläggning av det civila samhället*

Det tidigare relativt enade civila samhället splittras alltmer upp i främst två tongivande grupperingar som rör sig ifrån varandra. Núñez påstår att det civila samhället idag fungerar som slagfält för en pågående ideologisk kamp (Núñez, 2007b), och en skiljelinje blir allt tydligare mellan folkrörelser och NGOs i vilka det florerar skilda uppfattningar om hur det civila samhällets bör positionera sig gentemot regeringen och vilken funktion det bör spela för den demokratiska utvecklingen. Det civila samhället som begrepp föder en illusion av ett harmoniskt samhälle, som i verkligheten präglas av fragmentation och polarisering (Pérez, 2006 s.25). En övergripande kartläggning av de tongivande grupperingarna i det civila samhället kan vara på sin plats:

Coordinadora Civil (CC) etableras 1998 på internationellt initiativ som en koordinerande kraft för det civila samhället i orkanen Mitchs spår. Utifrån en neoliberal logik skulle koordinering av uppgifter vid ett katastroftillfälle inte vara statens ansvar, vilket föranledde skapandet av CC som är landets största sammanslutning av organisationer från civila samhället. CC har en medlemsbas av ca 300 enskilda organisationer, främst NGOs och har varit en av de starkaste rösterna i den kritik som regeringen fått utstå. Georgina Muñoz, ordförande för CC beskriver organisationen som ”en av de viktigaste rösterna i den nationella politiken” och ledande aktör i det civila samhället (Ramos, 2007). CC är finansierat av internationella institutioner och europeiska givare och uppfattar sig främst som motkraft till regeringen som annars tenderar att styra in på en mer auktoritär och odemokratisk väg. I september 2007 mobiliserade CC, under ordnade former, en demonstration med ca 20 000 deltagare. ”En del röster från regeringen menade att det var en demonstration mot regeringen, men vår demonstration visade bara att vi står kvar vid våra krav” (Quintana, 070925).

Coordinadora Social (CS) grundas 2007, och består främst av den revolutionära generationens sociala folkrörelser och fackföreningar som traditionellt befunnit sig nära FSLN. Ledningen av Coordinadora Social beskriver FSLN som ”vårt parti” och går till hårt angrepp mot de neoliberala förhållanden som råder på arbetsmarknaden (END, 070230). Många av dess medlemmar är eller har varit medlemmar i CC, men tenderar att närma sig regeringen genom att distansera sig från de NGOs som under liberala regeringarna tagit över mycket av folkrörelsernas utrymme.

En tredje mindre gruppering *Movimiento por Nicaragua* (MpN) kan nämnas i detta sammanhang, men snarare som ett politiskt projekt länkat till högerpartier, finansierat bl.a. av den amerikanska ambassaden och med liten medlemsskara. Regeringen och det civila samhället är överens om att det civila samhället är en nödvändig källa för en demokratisk legitimitet och spelar en viktig roll i det nya

politiska projektet, men vem som utgör detta och vilken funktion det spelar för den demokratiska utvecklingen råder det delade meningar om. FSLN menar att det *verkliga* civila samhället inte är detsamma som de "enstaka" organisationer som utan legitimitet och representativitet utger sig för att vara "det civila samhället" (Mendoza, 070925). Pérez menar att stora delar av det civila samhället inte har några "interna rötter" och att detta snarare kan liknas vid en byråkratisk representation snarare än en direkt representativitet av de mest utsatta (Pérez, 2006), vilket innebär att dess kapacitet att identifiera sina "egna problem" kan ifrågasättas. President Ortega har beskrivit det organiserade civila samhället som organiserat och finansierat av imperialistiska krafter vilket gör dem till "*de fattigas fiender*" (LN, 071130). Med NGOs i spetsen uppfattar FSLN det civila samhället, med delvis undantag av de traditionella folkrörelserna, som ett fåtal intellektuella förrädare som "*glider omkring och filosoferar över det som vi ser på fältet*" (Triminio, 070926). "*Vi [FSLN] gifter oss med dem vi arbetar tillsammans med, vi gifter oss inte med teoretiker*" (Mendoza, 070925).

- *Kanaler mellan regering och det civila samhället*

Mottagligheten hos partier och politiska system gentemot civilt engagemang kan bl.a. (Cohen, 2001) undersökas genom att analysera huruvida de blockerar eller kanaliserar deltagande (encyklopedin s.70).

Triminio, parlamentariker (FSLN), anser att de existerande kanaler som existerar mellan det civila samhället och statliga myndigheter saknar representativitet (Triminio, 070926). FSLNs politik strävar därför efter att fördjupa sin relation till folket genom en direkt kontakt snarare än via det organiserade civila samhället. De existerande kanalerna har tidigare kritiserats för att fungera resonanslåda för den tidigare regeringspolitiken och har enligt Toruño "inte bidragit till några som helst förändringar" (Toruño, 070928). Enligt Davies m.fl. är relationen så stark mellan partiloyalitet och deltagande utanför den elektoralarenan att FSLN har större potential att aktivera ett folkligt deltagande än vad det civila samhället, som utvecklats efter det sandinistiska valnederlaget, har möjlighet att åstadkomma (Davies, Aguilar & Speer, 1999 s.38).

Parlamentarikern Edwin Castro (FSLN) menar att de existerande utrymmena har inneburit framsteg men bör för den delen inte idealiseras med tanke på dess stora brister. Castro menar vidare att regeringens skapelse av medborgarmaktsråd, *Consejos del Poder Ciudadano* (CPC) kan betraktas som ett avancemang utifrån lagen om medborgligt deltagande (Arróliga, 2007). CPC är en viktig komponent i sandinisternas politiska projekt som har bildats på regeringens initiativ över hela landet på lokal, kommunal, regional och nationell nivå som ett instrument för att fånga upp ett bredare folkligt deltagande och bidra till en djupare form av direktdemokrati. CPC innebär en ny maktsfär som ska fungera som broar mellan medborgare och statliga institutioner och är enligt Rocha den största förändringen som FSLN kommer att åstadkomma under sin mandatperiod (Rocha, 2007). Som koncept är CPC nytt, men dessa bygger på det sandinistiska organisationsmönster som fanns på 80-talet i form av sandinistiska försvarskommittéer *Comités de Defensa Sandinista* (CDS). Eftersom "partiet [FSLN] är en fortsättning av revolutionen måste det se till att folket organiserar sig" (Mendoza, 070925), och

en organisation på basnivå är nödvändig för att regeringen ska kunna åstadkomma omvälvande förändringar (Triminio, 070926). I september 2007 skulle nära en miljon deltagare vara organiserade i CPC, och i ett land med 2,5 miljoner vuxna medborgare har dessa potentialer som kraftfulla aktörer (Equipo Nitolápan, 2007b). Råden ska enligt FSLN vara öppet pluralistiska och bidra till ett nationellt enande i ett polariserat samhälle. FSLN menar inte att existerande organisationer ska upphöra eller slukas av CPC, utan snarare att "folk deltar på det sätt som de känner att de får ut mest av, och bäst för FSLN vore om detta sker via CPC" (Gómez, 070927). Núñez framhåller CPC som de politiska skolor som folket har saknat, och President Ortega går ännu längre genom att framhålla råden som de "verkliga representanterna för det civila samhället" (LN, 071130), vilket har fått det organiserade civila samhället att koka, och den offentliga debatten kring CPC att bli brännande het.

Många röster ur det civila samhället uppfattar CPC som ett icke-erkännande av det organiserade civila samhället och för de kanaler som finns mellan regering och det civila samhället. En av CPC främsta uppgifter befaras vara att neutralisera det civila samhället och NGOs (Equipo Nitolápan, 2007b). Med CPC skapar regeringen ett parallellt civilt samhälle med starka band till FSLN som enligt Silvio Prado innebär "döden" för det civila samhällets autonomi och för de autonoma utrymmen som existerar för medborgligt deltagande (Prado, 2007). CPC uppfattas som ett partiprojekt i statlig förklädning som i praktiken innebär para-estatala instanser med exklusivt inflytande över utformning av offentlig politik. CPC har "skakat om oss ordentligt", och vållat frustration i det civila samhället; "Varför ska de ta min plats och säga att nu är det bara dem som ska samarbeta med regeringen och inte vi?" (Picado, 070925).

I de nya CPC kommer inte lokala politiker att delta vilket innebär att det direkta mötet aldrig uppstår mellan medborgaren och de folkvalda på lokal nivå. En poäng med de existerande offentliga utrymmena för möten är att deltagare ur det civila samhället inte enbart representerar sig själv utan större medlemsskaror och nätverk. Detta ger representanternas åsikter större tyngd i mötet med myndigheter samt medför en demokratiserande effekt på det civila samhället då frågorna demokratiskt processats bland medlemmar innan dessa presenterats för myndigheter. Detta går förlorat i de nya instanserna då medborgare endast representerar sig själva (Prado, 2007).

CPC ställer därmed relationen mellan det civila samhället och regeringen på sin spets och provocerar fram ett ställningstagande gentemot FSLN. Trots att motståndet till CPC ofta framställs som allenarådande och massivt i massmedia så är det organiserade civila samhället splittrat även i denna fråga. En del traditionella folkrörelser uppmanar sina medlemmar att aktivt delta i CPC medan främst NGOs tar avstånd från dessa.

3.2 Extern påverkan

Gemensamt för den nicaraguanska staten och det civila samhället är ett extremt beroende av det internationella givarsamfundet och internationella trender (Sojo, 1998 s.13). Extern påverkan är därför en nödvändig komponent i analysen av den demokratiska utvecklingen i Nicaragua.

Strukturanpassningsåtgärder har sedan 1990-talet bidragit till att den nerbantade offentliga sektorn har kompenserats med internationellt bistånd och därmed ett större biståndsberoende (Rocha, 2007). Som procentuellt största biståndsmottagaren i Latinamerika utgjordes hela 28 procent av den nicaraguanska statsbudgeten år 2003 av utländska donationer (O’neill, 2004). Enligt Dionisio Marengo (FSLN), borgmästare i Managua, så ”lever detta land i stort sätt på utländsk hjälp (LP, 070830). En stor del av det aktuella utländska biståndet kanaliseras in i det ständigt ökande antalet nationella organisationer och internationella NGOs som är nästintill totalt beroende av utländskt stöd. År 2005 verkställdes projekt för 166 miljoner USD av 106 registrerade internationella NGOs. Samma år bidrog USA med 78 procent av det ekonomiska stödet till det civila samhället, medan EU främst bidrog med bilateralt och multilateralt stöd (www.cancilleria.gob.ni). I samband med finansiering och nära kontakt med lokala NGOs anser John Lapidus, koordinatör för Vänskapsförbundet Sverige-Nicaragua att även ett missnöje med regeringen kanaliseras in i det civila samhället (Lapidus, 070926). Det civila samhällets nästintill totala beroende av utländska givare ökar konkurrens om biståndsmedel och därmed också risken för anpassning till givarnas agenda samtidigt som kompetent personal lockas med högre löner från statliga ämbeten till NGOs (Isaksson, 1999 s.13). En ömsesidig upplevelse av konkurrens och rivalitet om biståndspengar också mellan det civila samhället och regering bidrar till en infekterad relation dem emellan.

Den ”resa åt vänster” som Latinamerika fått uppleva de senaste åren (Pérez, 2007) med nytillkomna vänsterorienterade regeringar i Chile, Uruguay, Brasilien, Argentina, Bolivia och Venezuela, Ecuador och Nicaragua kan tolkas som en reaktion på den neoliberal politik som dominerat hemisfären. En spänning har uppstått mellan demokratiskt valda vänsterregeringar och västliga regeringar och ekonomiska institutioner som uppmanar till en neoliberal ordning (ibid.). FSLN följer denna trend med målsättning att förstärka nationalstaten och med en sydlig orientering (Nuñez, 2007b s.19) främst gentemot Venezuela som idag framstår som en alternativ modell till de representativa demokratierna i Latinamerika och vars ”energiska diplomati har kommit att bli väldigt inflytelserik i hela den amerikanska kontinenten” (La Nación, 071016). Revolutionens andra etapp i Nicaragua ska till stor del finansieras av de avtal som skrivits med den Venezuelanska regeringen, och som de närmsta fem åren kommer att vara av samma storlek som den Nicaragua har med andra länder totalt (Nuñez, 2007b). Stödet från Venezuela minskar Nicaraguas beroende till de traditionella biståndsgivarna vilket möjligtvis ökar utrymmet för en radikalare politik (Lapidus, 070926). Avtalen har varit föremål för en het debatt mellan den sandinistiska regeringen och det civila samhället som pekar på bristande transparens om vart

stödet kommer att hamna (Equipo Nitrápan, 2007c), och att en beroendeställning endast bytas ut mot en annan (Télléz, 2007).

Kampen för nationellt självbestämmande är ett ständigt återkommande element i regeringens retorik. Det finns en ilska mot att ”den amerikanska ambassaden och den svenska ambassadörskan som dikterar vad den nya regeringen ska göra och inte göra” (Gómez, 070927). I denna kamp anser FSLN att många nationella och internationella NGOs hamnar i motståndarlägret ”Det finns starka regeringar och internationella organisationer som stöder det civila samhället som ett instrument för opposition” (Mendoza, 070925). Utan någon egentlig struktur av medborgliga rättigheter så har det civila samhället de senaste sexton åren förblivit något som ”flyter över samhället påknuffat av det internationella givarsamfundet av vilket det också är beroende för sin överlevnad” (Pérez, 2006 s.25). Enligt Núñez visar beroendet på bristande autonomi och ett anammande av internationella biståndsorganisationers agendor och budskap, vilket bör bemötas med en NGO-restriktiv regeringspolitik (Núñez, 2007a).

3.3 Det civila samhället som agendasättare

Då staten av olika motiv väljer att inte uppmärksamma angelägna frågeställningar, har det civila samhället en viktig funktion att fylla. Som agendasättare kan det civila samhället väcka opinion, utmana den styrande makten, uppmärksamma demokratiska brister och artikulera krav.

Stora delar av det civila samhället applåderar den nya regeringens politiska vilja och ambition att påta sig ett större socialt ansvar, men samtidigt har en oro väckts för vad detta innebär för de enskilda organisationernas identitet, autonomi och förmåga att väcka opinion. Det civila samhället har generellt behållit en starkt regeringskritisk position på många områden även efter regeringsskiftet. Ett av dessa är regeringens brist på transparens och tydlighet. Det faktum att ”vi inte kan se vart denna regering är på väg” (Muñoz, 2007) anses försvåra för organisationerna att påverka den politiska agendan (Pérez, 2007) samt fungera som kontrollmakt (Quintana, 070925). Det civila samhället har en moralisk och ekonomisk uppbackning av det internationella givarsamhället som uppmuntrar till att utmana den regerande makten samtidigt som tongivande personer erhåller stort utrymme i massmedia för detta att artikulera krav och väcka opinion. Aktörer ur det civila samhället har en god tradition och förmåga att mobilisera stort deltagande i demonstrationer och marscher för att uppmärksamma relevanta frågor vilket inte minst CC visade prov på då 20 000 deltagare mobiliserades i en regeringskritisk marsch (www.latinamerika.nu, 070704).

Regeringen provoceras märkbart av det civila samhällets förmåga att höras och tolkar detta som ett resultat av att massmedia är kontrollerat av oppositionen (Núñez, 2007b). Som svar på de attacker som FSLN upplever sig vara föremål för, har regeringen offentliggjort att man ämnar använda egna kanaler för att nå ut med information vilket i sin tur uppfattas som hemlighetsmakeri av det civila samhället. Genom att skapa utrymmen (CPC) ska FSLN erbjuda möjligheter till

ett bredare politiskt deltagande och agendasättande som till skillnad från det civila samhällets agendor, faktiskt är legitima och representativa för folket. Regeringen upplever dock att kritiken hörs allt högre från det civila samhället då regeringen faktiskt åstadkommer förändringar vilket Mendoza liknar med att "Hundarna skäller för här kommer vi inridandes" (Mendoza, 070925), en liknelse som är talande för regeringens upplevelse av sig själv och det civila samhället.

Skapandet av CPC har orsakat mycket förvirring, förväntningar och oro i det civila samhället som är splittrat i frågan. Kritikerna menar att enskilda organisationers förmåga att påverka den politiska agendan kommer att minimeras då CPC kommer att fungera som sandinistiska resonanslådor och ljuddämpare av regeringskritik. En upprepning av de misstag som sandinisterna begick på 1980-talet menar Georgina Muñoz, koordinatör för CC (2007). Picado drar paralleller till de sandinistiska försvarskommittéerna (CDS) som av många uppfattades som "revolutionens ögon och öron" (LP, 070311) och menar att "det som skapats av FSLN varken driver egna agendor eller kritiserar FSLN" (Picado, 070925).

3.4 Det civila samhället som samarbetspartner

Det civila samhället kan bidra till en effektiv statsmakt genom att fungera som samarbetspartner till regering och statliga institutioner. Gemensamma kampanjer och projekt kan uppnå goda resultat och samtidigt stärka statens legitimitet. Det finns dock en risk att det civila samhället underordnas staten och på så vis förlorar sin legitimitet.

Vid maktskiftet framhöll FSLN det civila samhället som en viktig samarbetspartner som skulle ansvara för en stor del av det verkställande arbetet. Delar av det civila samhället, främst de traditionella folkrörelserna, svarade med höga förväntningar på ett gott samarbete med vad som uppfattades som "vår regering" (Toruño, 070928). Orlando Núñez (FSLN), ansvarig för en av de nationella kampanjerna, beskrev den då nytillträdande regeringens som genuint intresserad av ett nära samarbete med det civila samhället (Núñez, 2007b). Det civila samhället visade stor entusiasm för att delta i alfabetiseringskampanjen "*Yo sí puedo*" och fattigdomsreducerande kampanjen "*Hambre Cero*" som regeringen planerade att genomföra i samarbete med det civila samhället (Picado, 070925). Med tiden har FSLN allt kraftigare poängterat sitt övergripande ansvar för att bekämpa fattigdom och analfabetism och stegvis har främst NGOs klippts av i samarbetet kring de nationella kampanjerna. Organisationer som inledningsvis bjöds in för att delta i kampanjerna ansågs vara konfliktsökande och alldeles för kostsamma som administrativa mellanled (Quintana, 070925). Många förväntningar bland NGOs förbyttes till högljudd kritik mot regeringspolitiken för att innebära "mer välfärd för de fattiga och mindre demokrati för alla" (Equipo Nitalápan, 2007a s.3), och regeringens sociala åtaganden har till stor del hamnat i skuggan av regeringskritiken (Rocha, 2007). Quintana menar att viljan att underordna organisationer ur det civila samhället "ligger i regeringar och politiska partiers natur" och den aktuella regeringen är inget undantag (Quintana, 070925).

Regeringen beskylls för att vilja kooptera det civila samhället och att ett närmande till regeringen kan innebära förlorad autonomi. Trots en gemensam vänsteridentitet och att ett antal ministrar är rekryterade direkt ur det civila samhället menar Quintana att det ”idag inte finns förtroendet för att prata med kolleger som nu sitter högt uppsatta inom olika institutioner och myndigheter” (ibid.). Regeringen beskylls för att bedriva en selektiv ”försoning” (Equipo Nitrógeno, 2007c) och för att inte tolerera kritik från det civila samhället (Svensson, 070924). Enligt Quintana vägrar CC att ”inställa sig i leden”, och att priset för att vara en av de starkare regeringskritiska rösterna har varit medlemsutträden, nekande till deltagande vid möten på regeringsnivå och till deltagande i nationella kampanjer (Quintana, 070925). Även mindre lokala organisationer har uttryckt oro för att myndigheter inte längre vill delta i lokala nätverk som byggts upp mellan det civila samhället och lokala myndigheter, med motivering att all koordination ska ske via CPC (Knutell, 070926).

Ledarna i de traditionella folkrörelserna (CS) med stark förankring i FSLN tenderar däremot att närma sig regeringen i samarbete inom de nationella kampanjerna och menar att samarbetet trots en del hinder fungerar betydligt bättre med den nya regeringen än med tidigare regeringar, främst inom utbildning, hälsovård och jordbruksfrågor (Toruño, 070928). Toruño förklarar det goda samarbetet med en icke-konfliktsökande hållning gentemot regeringen till skillnad från CC och andra NGOs (ibid.). Nimian López, koordinatör för en lokal organisation (APEADECOS) upplever att maktskiftet till FSLN har öppnat dörrar för större deltagande och närmre samarbete. ”Idag får vi ekonomiskt stöd från borgmästaren medan tidigare borgmästare snarare har tagit betalt”. López är medveten om att ett närmande till regeringsmakten kan förblinda enskilda organisationer, men anser inte att autonomi har påverkats av det nya närmre samarbetet (López, 070931). Lokala enskilda organisationer upplever myndigheterna som mer ansvarstagande men också mer kontrollerande. FSLN, som under många år har erbjudit organisationer gratis lokaler, har nu uttryckt önskemål om hur deras verksamhet bör drivas, vilket delvis har uppfattas som styrning (Knutell, 070926).

FSLN uppfattar sig själva som öppna för samarbete och Núñez anser att regeringens profil kännetecknas av starkare band mellan regering och traditionella folkrörelser i motsats till de tidigare regeringarna (Núñez, 2007b), men att samarbetet har försvårats genom att tongivande organisationer ur det civila samhället oavbrutet ställer regeringen på defensiven istället för vara öppna för ett konstruktivt samarbete (Gómez, 070927). Som följd har regeringen valt att närma sig de traditionella folkrörelserna med sandinistsympatier genom att rekrytera personal ur dessa till statliga institutioner (Muñoz, 2007). FSLN anser att massorganisationerna är viktiga samarbetspartners, men vill bredda det folkliga deltagandet yttermera genom att skapa nya arenor (CPC) för ett vidare samarbete direkt med befolkningen och inte enbart via det organiserade civila samhället.

3.5 Det civila samhället som kraft som politiskt alternativ

Det civila samhället besitter en pluralistisk kraft och representativitet som kan berika det politiska livet. Ledare med rötter i det civila samhället som integreras i det politiska livet har en stimulerande verkan.

Generellt anses de politiska partierna i Nicaragua vara bland de minst demokratiska i Latinamerika (UNDP, 2004) och sedan valnederlaget 1990 har betydelsefulla personer inom FSLN blivit utestängda eller självmant valt att lämna partiet. Av dessa har många idag högt uppsatta positioner i det civila samhället och i oppositionspartier varifrån de riktar en omild kritik mot ett FSLN som beskrivs som en ruin av vad det en gång varit, ”pulveriserat av marknadskrafter, av personligt agerande och av strategiska beslut” (Grigsby, 2007 s.22). Dora Téllez, som under den revolutionära perioden var en viktig ledargestalt i FSLN, är nu partiledare för det sandinistiska utbrytarpartiet *Movimiento Renovador Sandinista* (MRS) och menar att regeringens vertikalitet är ett hot mot demokratin och mot de civila organisationerna (Téllez, 2007).

En gemensam identitet med FSLN är betydligt starkare bland folkrörelserna och Picado, talesman för folkrörelsen MCN upplever ett dilemma mellan ett moraliskt band till FSLN och en vilja att ställa högre krav på en sandinistisk regering. Picado menar att det råder en diskrepans mellan regeringens retorik och praktik som gör deras arbete mer komplicerat och försvårar relationen med regeringen. FSLN efterfrågar lojalitet och förkastar all kritik som högervinklad. Detta ”ställer oss mot en vägg”, och försvårar för en givande dialog (Picado, 070925). Toruño, tekniskt ansvarig för folkrörelsen UNAG, förklarar att UNAG har valt att säga upp sitt medlemskap i CC för att markera lojalitet gentemot regeringen samt distansering från de NGOs som attackerar regeringen. Ett närmande till regeringen ”innebär större möjligheter för oss att inifrån påverka politiken” menar Toruño och beskriver relationen till FSLN som horisontell (Toruño, 070928). En villfarelse enligt journalisten Mario Otecho som påstår att dessa lojala aktörer som har en viktig funktion för FSLN erhåller regeringsstöd på bekostnad av sin autonomi (Otecho, 070928). Rocha instämmer i detta resonemang och tolkar FSLNs hållning som en intention att återinföra de klientistiska relationer som rådde under 1980-talet. Mindre statliga poster som belöning för lojalitet har för avsikt att kooptera dess ledare, men att dessa rörelser hittills har svarat med inte släppa en tum på sin självständighet (Rocha, 2007). Berit Svensson, regionskoordinator för UBV, menar att närmandet till FSLN har inneburit begränsningar för folkrörelserna, men att dessa trots sin lojalitet har visat tydliga tecken på bevarad autonomi och självständig agenda gentemot regeringen (Svensson, 070924). Det organiserade civila samhället värderar sin autonomi högt och betonar vikten av att inte motta ekonomiskt stöd från staten. ”Den som betalar bestämmer din agenda” (Picado, 070925), och statliga bidrag vore ett steg tillbaka i demokratihänsyn. Organisationerna uppfattar sig som legitima, representativa och autonoma i relation till regering, politiska partier,

internationella givare, religiösa grupper och ekonomiska intressen. Att både NGOs och folkrörelsernas verksamheter är helt finansierade av internationellt stöd anses dock inte inkräkta på organisationernas autonomi, legitimitet eller trovärdighet eftersom ”vi har gemensamma intressen” (Picado, 070925), och ”ett ömsesidigt behov av varandra” (Quintana, 070925). Det civila samhällets autonomi ifrågasätts däremot kraftigt av regeringen med hänsyn till ekonomiska och moraliska band till koopterande utländska givare, men också utifrån enskilda ledares starka band till oppositionella politiska partier. Talesmän för den sandinistiska regeringen uttrycker en mycket kritisk, närmast konspiratorisk syn på stora delar av det civila samhället, främst NGOs, som kontrollerat av väst och imperialistiska intressen. Núñez menar att västerländska finansärer driver en kampanj för att förstöra de politiska partierna till förmån för nybildade sociala rörelser. Som uppdragstagare åt utländskt kapital underlättar det civila samhället för privatiseringar, försvagande av centrala regeringsmakten och spridandet av neoliberal värderingar i det nicaraguanska samhället. Denna utveckling ska det sandinistiska systemskiftet ändra på genom att återuppväcka nationalstaten och delvis exkludera organisationer från det politiska livet (Núñez, 2007a). Erik Gómez Pérez, medlem i FSLNs partikongress (partiets högsta instans) menar att den politisering som råder på alla samhällsplan i Nicaragua också avspeglar sig på relationen mellan det civila samhället och regeringen. Många organisationer har bestämt sig för att detta inte är ”deras regering” och väljer själva att exkludera sig i processen. Gomez menar att det civila samhället, med undantag av vissa folkrörelser, går oppositionella partiers intressen till mötes genom att söka konfrontation med regeringen med uppsåt att skada denna. Regeringen uppfattar dessa grupper som regeringsmotståndare och menar att det pågår en maktkamp som på lång sikt kan leda till det civila samhällets eller regeringens fall (Gómez, 070927).

4 Slutsatser och diskussion

Det civila samhället kan blicka tillbaka på en revolutionär period på 1980-talet som öppnade dörrar för folklig organisation, men som också innebar en vertikal underordning till det då styrande FSLN. Sandinisternas återkomst inbjöd till förväntningar i det civila samhället men också oro för att historien ska upprepa sig. Trots att den aktuella politiska kontexten markant skiljer sig från den då rådande transitionsfasen präglad av krig går det inte att bortse från den ideologiska och kulturella förklaringen till partiets vertikalitet som delvis befogar den oro för kooptering som främst manifesterar sig bland NGOs i form av en offensiv positionering gentemot regeringen.

FSLN visar en ambition att öka statens ansvarsområden vilket innebär att det civila samhällets funktioner ifrågasätts, inte minst som "krockkudde" för en nerbantad offentlig sektor. Efter ett års sandinistiskt styre har det tidigare relativt enade civila samhället splittrats i sitt ställningstagande gentemot regeringen. Många NGOs som är födda under den neoliberal perioden upplever situationen som en maktkamp mot en regering med koopterande ambitioner, och har valt att inta en starkt kritisk hållning till regeringen för att slå vakt om sin autonomi. På så vis har dessa stärkt sin funktion som kritiskt granskande agendasättare med stort massmedialt utrymme och god kapacitet att väcka opinion och utmana regeringen, dock på bekostnad av en begränsad funktion som samarbetspartner. De traditionella folkrörelserna med ursprung i revolutionen utgår däremot snarare från att regeringen har goda avsikter och vilja till samarbete. Genom att närma sig regeringen har de bredare folkrörelserna bättre tillvaratagit sin potential som samarbetspartners. Gemensamt för de båda grupperingarna är att autonomi gentemot regeringen värderas högt och efter ett år finns det inga tecken på att denna ska ha minskat gentemot regeringen varken hos de traditionella folkrörelserna eller hos NGOs. Det är dock svårt att tala om autonomi och oberoende i ett land vars statsapparat och civila samhälle existerar tack vare internationellt bistånd. Utländsk finansiering och enighet med internationella givare är faktorer som möjliggör det civila samhällets autonomi gentemot regeringsmakten, men som samtidigt underminerar dess legitimitet som agendasättare och som politiskt alternativ. Det finns också en risk att internationella NGOs och biståndsgivande staters regeringskritiska hållning kanaliseras in i det nationella civila samhället och att stöd till ett biståndsberoende civilsamhälle kan störa en institutionell balans. På längre sikt kan internationella givares ansträngningar för att stärka det civila samhället ha en underminerande effekt på demokratin om dessa uppfattas som hot av den legitima regeringsmakten som därmed kan svara med att öka statlig kontroll eller koopteringen av det civila samhället (Boussard, 2007).

Den sandinistiska regeringen upplever sitt politiska projekt ”revolutionens andra etapp” som attackerad av ett organiserat civilt samhälle som varken äger legitimitet eller folklig representativitet. Responserna är en hård för retorik som pekar ut stora delar av det civila samhället som politiska motståndare och marionetter för utländska intressen och politisk opposition. Genom att exkludera NGOs och samtidigt belöna de bredare folkrörelserna med statliga ämbeten och integrering i de nationella kampanjerna har regeringen stärkt samarbetet och en vi-identitet med folkrörelserna och samtidigt sått frön till att splittra och underminera det civila samhället i stort. Inkludering av folkrörelser samt en passiv exkludering av NGOs kan dock tolkas av Dryzek som demokratiskt gynnsamma förhållanden. Tecken på att regeringen på allvar försöker koptera det idag existerande organiserade civila samhället är däremot vaga. Regeringen har utifrån ett socialistiskt perspektiv valt att ta ett ansvar för att organisera befolkningen genom att skapa en ny maktbas, medborgarmaktsråd (CPC) som det civila samhället ur ett liberalt perspektiv dömts ut som ett regeringsförsök till att frambringa ett nytt parallellt civilt samhälle som blockerar befintliga kanaler och försvagar de autonoma organisationernas ställning. CPC ställer relationen mellan det civila samhället och regeringen på sin spets och trots att de fortfarande befinner sig i ett inledningsskede har de redan ökat splittringen i det civila samhället. Folkrörelser uppmanar sina medlemmar till att aktivt delta i dessa medan NGOs tolkar CPC som en krigsförklaring och besvaras därefter. Onekligen erbjuder de nyskapade CPC möjligheter till statlig koptering och en del talar för att dessa kommer att utgöra partistyrda instanser med uppgift att stärka en bred lojalitet mot FSLN. Regeringens retorik om nationell enighet i kriget mot fattigdom och misär kan också tolkas som en regeringsstrategi för att koptera organisationer, vilket lättast görs i svåra nationella krissituationer (Rothstein, 2003 s.124). En utveckling mot ett regeringsstyrt civilt samhälle vore ett svårt bakslag för den nicaraguanska demokratin, och med en ökad risk för koptering ökar också det civila samhällets betydelse som politiskt alternativ och motvikt så att FSLN i regeringsposition inte hänger sig åt odemokratiskt auktoritärt styre.

Det civila samhällets delvis konfliktsökande hållning mot regeringen tenderar dock att ha en motsatt verkan då det civila samhället lutar åt att fungera mer som destruktiv än hälsosam motkraft till den demokratiskt valda regeringsmakten. Trots att det civila samhället ideologiskt ligger närmre FSLN än de tidigare liberala regeringarna och att samarbetet visat sig vara mycket fruktbart på vissa håll då viljan funnits i båda lägren, så präglas relationen på nationell nivå mer av konkurrens och konflikt än av samarbete och samförstånd. Destruktiv kritik haglar från båda håll och saknad av ömsesidigt förtroende har låst positionerna för ett fruktbart samarbete. En svag demokratisk stat som utmärks av ineffektivitet och bristande legitimitet kan vara sårbar för ett starkt civilt samhälle, och samtidigt i stort behov av stöd från ett sådant för att vinna förtroende. FSLN är en mycket svag regering som saknar majoritet i parlamentet, befinner sig i stark internationell beroendeställning och har gigantiska sociala problem att handskas med. Regeringens höga ambitioner kan relativt lätt undermineras av ett starkt oppositionellt civilt samhälle som bejaktar sina positioner med näbbar och klor. I

en trängd situation tenderar regeringar att centralisera och vertikalisera beslutsfattandet vilket betyder ett steg tillbaka för demokratin.

Ett mer samarbetsinriktat civilt samhälle skulle eventuellt gemensamt med regeringen kunna utveckla CPC till dynamiska forum för ett brett deltagande och därmed öka möjligheterna för ett pluralistiskt civilt samhälle att fungera agendasättare, samarbetspartner och politiskt alternativ. Nödvändigt för ett sådant samarbete vore en bevarad autonomi för det organiserade civila samhället, ett kritiskt men uppmuntrande civilt samhälle samt horisontala samarbetsformer.

Den nicaraguanska demokratin är inne i ett kritiskt skede och vidare forskning bör uppmuntras kring huruvida utländskt demokratistärkande stöd kanaliserat in det civila samhället påverkar dess relation till regeringsmakten och på längre sikt den demokratiska utvecklingen. CPC som fenomen är en betydelsefull aspekt i fallet Nicaragua som bör följas upp inte minst då liknande strukturer är på framväxt i dyningarna av den vänstervåg som nått Latinamerika.

5 Referenser

- Arróliga, Lourdes, 2007a. "FSLN insiste en sus consejos 'paralelos'" *Confidencial*. No 520.
- Arvidsson, Malin, 1998. "Demokrati som liberalismens fånge" s. 52-72 i Göran Hydén (red), *Demokratisering i tredje världen*. Lund: Studentlitteratur
- Booth, John A. & Patricia B. Richards, 1998. Civil Society, Political Capital and Democratisation in Central America. *The Journal of Politics*. Vol.60 No.3
- Booth, John A. & Patricia B. Richards, 2006. Revolution's Legacy: Residual Effects on Nicaraguan Participation and Attitudes in Comparative Context. *Latin American Politics and Society*. Vol. 48, No.2 s. 117-140.
- Boussard, Caroline, 2003. *Crafting Democracy*. Lund: Department of Political Science, Lund University.
- Boussard, Caroline, 1998. "Civilsamhälle och demokratisering" s.148-169 i Göran Hydén (red) *Demokratisering i tredje världen*. Lund: Studentlitteratur.
- Cohen, Jean L, 2001. "Civil Society" i Clarke, Paul B & Joe Foweraker (ed) *Encyclopaedia of Democratic Thought*. London and New York: Routledge
- Coleman, James S, 1988. Social Capital in the Creation of Human Capital. *The American Journal of Sociology*. Vol. 94.
- Davies, Charles L, Edwin E Aguilar & John G, Speer, 1999. Association and activism: Mobilization of Urban Informal Workers in Costa Rica and Nicaragua. *Journal of Interamerican Studies and World Affairs*. Vol.41 No.3 s.35-66.
- Diamond, Larry, Juan L Linz & Seymour Martin Lipset, ed, 1988-89. *Democracy in Development Countries*, 3 volumes. Boulder: Lynne Rienner.
- Douglas, Charles L, Edwin E Aguilar & John G Speer, 1994. Associations and activism: Mobilization of Urban Informal Workers in Costa Rica and Nicaragua. *Journal of interamerican studies and world affairs* Vol.41 No3. s.35-66.
- Dryzek, John S, 1996. Political Inclusion and the Dynamics of Democratization. *The American Political Science Review*, Vol. 90, No.3 s. 475-487.
- Elofsson, Kristina, 1998. "Demokratins fördjupning- ett genderperspektiv" s.98-121 i Göran Hydén (red) *Demokratisering i tredje världen*. Lund: Studentlitteratur..
- Equipo Nítlapan (red.), 2006. "La herencia de Bolaños: listos para salir de la pobreza de un solo brinco?" *Envío*. No. 294 s.3-14.
- Equipo Nítlapan (red.), 2007a "Esperanzas, temores y espejismos en el horizonte" *Envío*. No. 298-299 s. 3-14
- Equipo Nítlapan (red.), 2007b "Las cartas sobre la mesa" *Envío*. No. 305.
- Equipo Nítlapan (red.), 2007c "organizando el puzzle internacional" *Envío*. No.306. s.3-13.

- Foley, Michael W & Bob Edwards, 1997. Escape From Politics? Social Theory and the Social Capital. *American Behavioural Scientist*. Vol.40 No.5 s.550-562.
- Foley, Michael W & Bob Edwards, 1998a Beyond Tocqueville: Civil Society and Social Capital in Comparative Perspective. *American Behavioural Scientist*. Vol. 42 No 1 s.5-21.
- Foley, Michael W & Bob Edwards, 1998b Civil Society and Social Capital Beyond Putnam. *American Behavioural Scientist*. Vol. 42 No.1 s.124-139.
- Fukuyama, Francis, 1995. *Trust: The social virtues and the creation of Prosperity*. London: Hamish Hamilton.
- Granovetter, Mark, 1985. Economic Action, Social Structure, and Embeddedness. *The American Journal of Sociology*. vol.91.
- Grigsby, 2004 "Elecciones Municipales 2004 - Cifras para la valoración del triunfo del FSLN-Convergencia" *Envío*. No. 272
- Grigsby, William, 2007 "No se organize a la gente por decreto" *Envío*. No. 306. s.16-23.
- Guevara, Francisco, 2007. "Quién es quién en el nuevo gabinete" *Envío*. No.298-299 s.15-22.
- Guevara, L Onofre, 2007. *Cien años de movimiento social en Nicaragua*. Managua: NITLAPAN-Universidad Centroamericana.
- Habermas, Jürgen, 1989. *The Structural Transformation of the Public Sphere*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Hadenius, Axel & Fredrik Uggla, 1995. *Making Civil Society Work: Promoting Democratic Development. What can States and Donors do?* Uppsala: Studies of Democracy. Uppsala University
- Haynes, Jeff, 1997. *Democracy and Civil Society in the Third World*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Held, David, 2002. *Demokratimodeller* Göteborg: Bokförlaget Daidalos
- Hoyt, Katherine, 1997. *The Many Faces of Sandinista Democracy* Ohio: Ohio University Press.
- Huntington, Samuel P, 1991. *The third Wave. Democratization in the Late Twentieth Century*. Norman: University of Oklahoma Press.
- Hydén, Göran (red.) 1998. *Demokratisering i tredje världen*. Lund: Studentlitteratur.
- Isaksson, David, 1994. *Ideologiernas farväl: om det civila samhället i 90-talets Centralamerika*. Stockholm: Sydpunkten.
- Isaksson, David, 1999. *Efter orkanen Mitch: återuppbyggnad- på vems villkor? Världspolitikens dagsfrågor, 1999*. Stockholm: Utrikespolitiska institutet
- Kaldor, Mary, 2004. *Det globala civilsamhället*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos.
- Karvonen, Lauri, 1997. *Demokratisering*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundquist, Lennart, 1987. *Implementation Steering. An actor-Structure Approach*. Lund: Studentlitteratur
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundquist, Lennart, 1997. *I demokratins tjänst: statstjänstemannens roll och vårt offentliga etos. Rapport till förvaltningspolitiska kommissionen SOU 1997:28*.

- Mathisen, W Christie, 1997. *Diskursanalyse for statsvitere: Hva, hvorfor og hvordan?* Forskningsnotat 1997:1. Oslo: Institutt for statvitenskap
- Muñoz, Georgina, 2007 “Vamos a defender los espacios de participación ciudadana que ya existen” *Envío*. No.303.
- Núñez, Orlando, 2007a *El asalto al estado nacional*. www.fnt.org.ni
- Núñez, Orlando, 2007b “Vamos hacia el Sur, en alianzas con las asociaciones navegando en la contradicción democracia-justicia social” *Envío*. No.301. s.13-19.
- O’neill, Sally, 2004 “En el mundo hay dos países mimados por la cooperación y uno es Nicaragua” *Envío*. No.268.
- Oruzco, David & Guadalupe Wallace, 2005. “El papel del asociacionismo en la construcción de ciudadanía” *Encuentro* No.71 pp.7-29. Managua: Universidad Centroamericana.
- Pérez, B Andrés, 2006. “Cooperación internacional y sociedad civil: el alto precio de una relación” *Envío*. No.291 s.20-29.
- Pérez, B Andrés, 2007. “Dilemas de la izquierda en el siglo XXI, En este Estado neoliberal? Con qué ética?” *Envío*. No. 300 s.27-37.
- Perris, Carlos, 1998. *Kognitiv terapi i teori och praktik*. Stockholm: Natur och Kultur
- Prado, Silvio, 2007. “Se va a poner a prueba de qué está hecha nuestra sociedad civil” *Envío*. No.298-299. s.27-34.
- Putnam, Robert D, 1993. *Making Democracy Work. Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.
- Ramirez, Sergio, 1999. *Adiós muchachos*. Madrid: Aguilar.
- Ramos, Helena, 2007. “Nicaragua está atrapada en dos partidos mayoritarios” 7 DIAS. No. 525 augusti
- Rindefjäll, Teresia, 1998. ”Demokratidefinitionens dilemma-smal eller bred?” s. 27-51. i Göran Hydén (red) *Demokratisering i tredje världen*. Lund: Studentlitteratur
- Rocha, José Luis, 2007. “De cómo nos convirtieron de ciudadanos-tutelados en ciudadanos-clientes y de por qué no se ven salidas” *Envío*. No.304.
- Rothstein, Bo, 1988. *Aktör-strukturansatsen – ett metodiskt dilemma*. Statsvetenskaplig Tidskrift. Nr. 1.
- Rothstein, Bo, 2003. *Sociala fällor och tillitens problem*. Stockholm: SNS Förlag
- Rothstein, Bo & Dietlind Stolle, 2003. *Introduction: Social Capital in Scandinavia*. *Scandinavian Political Studies*. Vol.26 No.1.
- Sannerstedt, Anders & Magnus Jerneck (ed) (1994) *Den moderna demokratins Problem*. Lund: Studentlitteratur.
- Serra, V Luis, 1995. ”Una democratización peculiar: Nicaragua en los 80” i Klaus D Tangermann (red.) *Ilusiones y dilemas: La democracia en Centroamerica*. San José: Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales-FLACSO
- Sojo, Carlos, 1998. *Reforma económica, estado y sociedad en Centroamerica*. San José: Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales- FLACSO.
- Svenning, Conny, 1997. *Metodboken*. Lorentz förlag
- Sztomka, Piotr, 1993. *The Sociology of Social Change*. Oxford: Blackwell

- Tangerman, Klaus D, 1995. *Ilusiones y dilemas: La democracia en Centroamerica*. San José: Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales-FLACSO.
- Tarrow, Sidney, 1996. Making Social Science Work Across Space and Time: A Critical Reflection on Robert Putnam's Making Democracy Work. *The American Political Science Review*. Vol. 90 No 2.
- Téllez, Dora, 2007. "Hasta dónde llegue el autoritarismo de este gobierno dependerá de nosotros" *Envío*. No. 305
- Teorell, Jan & Axel Hadenius, 2006. *Determinants of Democratizations: Talking Stock on the Large-N Evidence*. Department of Political Science, Lund University.
- Uhlen, Anders, 2002. "Development and External Dimension of Regime Transitions: Illustrations from Indonesia" s.173-190 i Ole Elgström & Göran Hydén (red), *Development and Democracy. What have we learned and How?* London: Routledge.
- UNDP, 2004. *La democracia en América Latina: Hacia una democracia de ciudadanos y ciudadanas*. www.undp.org
- UNDP, 2006. *Annual Report 2006*. www.undp.org

Muntliga källor:

Ortecha, Mario, journalist. Föredrag 070928

Representanter för internationella biståndorganisationer:

- Knutell, Jonas, programhandläggare för Svalorna LA i Nicaragua. Intervju 070926.
- Lapidus, John, koordinatör för VfSN (Vänskapsförbundet Sverige-Nicaragua) i Nicaragua. Intervju 070926
- Svensson, Berit, Regionskoordinatör, Centralamerika, för UBV (Utbildning för biståndsverksamhet). Intervju 070924

Representanter för det civila samhället:

- López, Nimian, , koordinatör för *Asociación para Educadores y Desarrollo Comunal* (APEADECOC) Intervju 070931
- Picado, Enrique, styrelseledamot och talesman för *Movimiento Comunal Nicaragüense* (MCN) Intervju 070925.
- Toruño, Gustavo, tekniskt ansvarig för *Union Nacional de Agricultores y Ganaderos* (UNAG) Intervju 070928
- Quintana, Mario, styrelseledamot och talesman för *Coordinadora Civil* (CC) Intervju 070925

Representanter för FSLN:

- Gómez, Erik, FSLNs partikongress (FSLNs högsta organ). Intervju 070927
- Mendoza, Idalia, informationsansvarig för FSLN i Managua. Intervju 070925
- Triminio, Porfirio parlamentsledamot för FSLN. Intervju 070926

Dagstidningar:

DN (Dagens Nyheter) 070827

END (El Nuevo Diario), 070230

END (El Nuevo Diario), 070505

LP (La Prensa), 070830

LP (La Prensa), 071103

LN (La Nación) 071130

LN (La Nación), 071016

Elektroniska källor:

www.forumsyd.org läst 070910

www.latinamerika.nu 070704

www.cancilleria.gob.ni ”memoria 05” kap.5 läst 071112